

ELS CRÍTICS

literatura
RAMON PLA I ARXÉ

Un poeta egipci contemporani, de nom i d'obra desconeguts per a molts de nosaltres, publica, ara en català, el seu darrer llibre ('Elogi de l'error'). Els poemes dinamiten brillantment els tòpics amb una claredat, laconisme i contundència excel·lents.

Escombrar

Elogi de l'error IMAD ABU SÀLEH

Traducció de Valèria Macías Pagès
Editorial Karwán
Barcelona, 2020
122 pàgines
16 euros

Imad Abu Sàleh és un poeta egipci de 54 anys, periodista d'ofici, que ja ha publicat —amb èxit— vuit llibres de poesia, el darrer dels quals és aquest *Elogi de l'error*. No tenia ni idea de la seva obra, ni del seu nom. Atret, però, per l'elegància de l'edició —acurada, bilingüe, amb un català impecable—, per la inquietant raresa del títol i pensant que la curiositat cultural, a vegades, proporciona valuoses sorpreses, l'he llegit. Ha valgut la pena.

Els vint-i-sis poemes de l'*Elogi de l'error* fan referència a qüestions molt diverses —personatges mítics, situacions contemporànies, poetes, etc.—, però el que els caracteritza és el que tenen en comú, que és, justament, l'essencial. I el que és essencial és que, de les alternatives explícites o implícites que es plantegen a cada poema, l'autor opta per la que contradia l'obvietat, per la que defuig el sentit comú, per la que no optarien mai, espontàniament, els lectors. I a vegades recrea una escena —Adam i Eva al Paradís, més d'una vegada— que explica de manera ben diferent de com ens l'ha tramès la tradició. El lector, tanmateix, no és invitat a canviar de criteri, sinó a constatar —divertit, encuriósit o atònit— una lectura ben diferent de la més comuna i, per tant, ben diferent també de la pròpia. En aquests poemes el que importa no és el paisatge —

persones, situacions, objectes— sinó la mirada de l'autor. Sempre sorprèn. Però, com passa sempre en poesia —i en gairebé tot—, el “què” importa molt, però el que fa d'aquests textos bons poemes és el “com”.

Un dels aspectes més evidents d'aquest “com” és la claredat: ningú no dubtarà del que diu explícitament el poema. Quan, per exemple, el poeta desqualifica la tòpica bellesa de les roses diu que el destí d'aquesta flor és el de ser “exposada —amb el coll tallat— als aparadors, de ser llançada entre els cadàvers als cementiris [...] i d'exhalar l'últim alè en l'aigua edulcorada dels gerros”. Hom ho pot trobar impropï, però l'estil d'Imad Abu Sàleh ho fa inequívoc. I, igualment, quan, com a alternativa a la rosa, fa l'elogi de la ceba —“vestit marró humil”—, només pot atribuir el menyspreu amb què se la tracta al fet que “la gent no suporta la teva olor perquè és tan molesta com la veritat”, i ho remata així: “Pelar ceba —capa rere capa— revela l'essència de l'existència: el buit”. I potser és per això que “a qui et degolla, se li omplen els ulls de llàgrimes”. Aquest és el to de l'*Elogi de l'error*: els poemes dinamiten el tòpic i el substitueixen assignant un valor frontalment contrari a les expectatives del lector. Hom pot trobar-ho pertinent o arbitrari, però la claredat

del discurs és evident i reveladora. El text no suggereix, mostra; el lector no interpreta, veu.

Hom pot pensar, tanmateix, que aquests poemes són només l'embolcall d'una moralitat: la de qüestionar els llocs comuns i la de valorar la insignificança per damunt de la grandiloqüència. Però no és ben bé així, perquè el text revela un esperit anàrquic, contradictori, capaç de valorar l'error o la foscor i de criticar explícitament l'amor o la revolució. L'autor prefereix qüestionar les obvietats que fer literatura sapiencial, la qual cosa obliga el lector a escoltar, a sorprendre's, a incomodar-se, a somriure, o a execrar-ho —més d'una vegada— que a jutjar-ho o discutir-ho. El que, en qualsevol cas, els poemes generen en el lector és l'admiració per la claredat, pel laconisme i per la contunència dels textos.

Potser és especialment revelador tot el que diu de la revolució —no diu, és clar, quina— i a la qual dona per suposat que tots hi associem esperances, frustracions, canvis o solidaritat. Però Imad Abu Sàleh parla, ben al contrari, d'un "ancià escarransit, sense forces —ni tan sols— per anar al lavabo, que la revolució arrossegà fins aquí perquè esdevingués revolucionari per força" o "Jo soc només un captaire, però vaig fer més servei a la revolució que els revolucionaris mateixos. Com? Li vaig fer servei no participant-hi", o aquell altre que decideix no aixecar-se del llit malgrat que sent els remors revolucionaris. Ell, diu, ja està bé "Sol i lliure, mentre els revolucionaris, allà fora, escortaven les exèquies de la llibertat". No toca només, certament, aquest registre, però el descrèdit dels tòpics sempre és el preferent.

A vegades sembla plantejar l'orientació dels seus poemes com una qüestió d'higiene intel·lectual. Un personatge, per exemple, s'escarrassa a demanar que no l'enterrin de nit i ho argumenta reiteradament fins que sentim el contrapunt d'un altre personatge que diu "Si moro, deixeu el balcó obert". A això mateix sembla referir-se l'autor quan, a l'"Elogi del buit" escriu: "No necessito versos, ni quadres, ni llibres de filosofia, ni d'història. Vull continuar sent lleuger, buit o —més ben dit— ignorant, escombrant-me l'ànima." Segurament *escombrar* sigui la paraula justa.

LES ESPINES DEL PEIX
de JOSEP COLOMER
Premi Octubre Andromina de Narrativa 2019
Edicions 3i4

LES ESPINES DEL PEIX
de JOSEP COLOMER
Premi Octubre Andromina de Narrativa 2019

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat